

УЧАСТЬ БАНКІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

**СЕРГІЙ
НАКОРЧЕВСЬКИЙ**

Керівник Управління
правової підтримки ГО

ПИТАННЯ ДО ОБГОВОРЕННЯ

1

Отримання інформації про майно боржника - фізичної особи за кордоном, зокрема, в період воєнного стану в Україні

2

Оплатність виконання повноважень арбітражним керуючим у справах про банкрутство (неплатоспроможність)

3

Визначення кредитора суб'єктом права вимоги з повернення (витребування) від третіх осіб неправомірно відчуженого боржником майна при визнанні недійсним правочину щодо відчуження цього майна боржником

4

Здійснення у справах про банкрутство повного та достовірного аналізу фінансово-господарського становища боржника

5

Судова практика сформована за участю АТ КБ "ПриватБанк"

ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО МАЙНО БОРЖНИКА - ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЗА КОРДОНОМ, ЗОКРЕМА, В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

На сьогодні відсутні реальні, діючі механізми для отримання арбітражним керуючим та/або судом при розгляді справ про неплатоспроможність фізичних осіб повної та належної інформації про майно та доходи боржника фізичної особи-боржника за кордоном.

Приклади судової практики:

- **910/22079/21, 914/811/23** закрито провадження без звільнення від боргів, недобросовісна поведінка боржника в зв'язку з ненаданням до суду погодженого з кредиторами плану реструктуризації;
- **914/2690/21** - судом відмовлено кредитору у задоволенні клопотання про направлення судового доручення до МЮУ, МЗС та до відповідного (компетентного) суду Республіки Польща про надання доказів та інформації про місце постійного проживання боржника на території Республіки Польща, а також - сімейний стан, місце роботи, розмір доходів, майновий стан боржника; **провадження закрито зі звільненням боржника від боргів** (не дивлячись на можливу наявність майна та доходів боржника на території Республіки Польща).

1

2

3

4

5

ПРОПОЗИЦІЇ:

- зазначити в КУзПБ неможливість перевірки майнового стану цього боржника в інших країнах як додаткову підставу для закриття провадження у справі про неплатоспроможність без звільнення фізичної особи від боргів;
- або на законодавчому рівні розробити та визначити: механізми подання судом запитів та отримання відповідей компетентних інституцій інших країн щодо доходів та іншого майна боржника, який перебуває (проживає) в іншій країні або щодо якого наявні відомості про наявність у нього майна в інших країнах; порядок реалізації майна боржника, виявленого в іноземних країнах.

1

2

3

4

5

ОПЛАТНІСТЬ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ АРБІТРАЖНИМ КЕРУЮЧИМ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО (НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ)

Відсутнє нормативне визначення питання оплатності виконання повноважень арбітражним керуючим виходячи з фактично здійснених ним дій, а також існує різноманітна судова практика щодо стягнення винагороди з керуючого реструктуризацією у справах про неплатоспроможність.

Дане питання до сьогодні фактично регулюється судовою практикою на рівні судів першої та апеляційної інстанцій (оскільки КУзПБ не передбачає касаційного оскарження ухвал про затвердження звітів арбітражних керуючих з винагороди та витрат).

ПРИКЛАДИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ щодо відмови судом у стягненні винагороди арбітражного керуючого з кредиторів у справах про неплатоспроможність

- [Постанова ПАГС](#) від 01.05.2023 у справі № 910/3024/20,
- [Постанова ПАГС](#) від 02.11.2022 у справі № 910/3024/20,
- [Постанова ПАГС](#) від 05.07.2022 у справі № 910/8734/20,
- [Постанова ПАГС](#) від 21.12.2022 у справі № 910/18707/21

1

2

3

4

5

ПРОПОЗИЦІЇ:

Визначити в КУзПБ, що оплата винагороди арбітражного керуючого здійснюється виключно за **фактично здійснені дії** у відповідній судовій процедурі. При цьому **не може бути презумпцією** фактичне здійснення повноти дій арбітражним керуючим у певній процедурі банкрутства протягом всього строку призначення арбітражного керуючого по справі, - фактичні дії, вчинені кожного місяця, **мають бути доведені арбітражним керуючим** і їх здійснення **може бути спростовано кредиторами** у справі (а не навпаки, як часто відбувається при розгляді справ)

З метою належного дотримання принципу судового нагляду - передбачити у КУзПБ **можливість касаційного оскарження** судових рішень за наслідками розгляду звітів арбітражних керуючих про нарахування та виплату винагороди та витрат процедури

Окремо передбачити пряму норму у КУзПБ **щодо справ про неплатоспроможність**, згідно з якою обов'язок щодо оплати винагороди арбітражного керуючого та всіх витрат процедур неплатоспроможності **покладається на фізичну особу-боржника**, адже, саме в інтересах останнього вона ініціюється з метою відновлення його платоспроможності (КзПБ містить застереження щодо боржника, який ініціює своє банкрутство, а саме: звертаючись до господарського суду з заявою про неплатоспроможність фізичної особи заявник зобов'язаний мати достатньо майна для покриття витрат, пов'язаних з провадженням у справі (ч. 5 ст. 34 та ч. 1 ст. 113 КзПБ).

1

2

3

4

5

ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТОРА СУБ'ЄКТОМ ПРАВА ВИМОГИ З ПОВЕРНЕННЯ (ВИТРЕБУВАННЯ) ВІД ТРЕТІХ ОСІБ НЕПРАВОМІРНО ВІДЧУЖЕНОГО БОРЖНИКОМ МАЙНА ПРИ ВИЗНАННІ НЕДІЙСНИМ ПРАВОЧИНУ ЩОДО ВІДЧУЖЕННЯ ЦЬОГО МАЙНА БОРЖНИКОМ

На сьогодні таке право кредиторів законодавчо не визначено, а судова практика здебільшого називає таким суб'єктом лише ліквідатора (як уповноважену особу боржника) або заставного кредитора, що негативно впливає на права та законні інтереси добросовісних (реальних) кредиторів у випадку, коли ліквідатор діє в інтересах боржника та пов'язаних з ним "дружніх" кредиторів.

- [Постанова](#) КГС ВС від 26.05.2022 у справі [№ 1-23-32/135-08-4825](#); [Постанова](#) ВС КГС від 30.01.2024 у справі 5015/118/11(914/2863/22) (зроблені висновки, що кредитор відповідно до положень КУзПБ **не наділений правом вимоги** до порушника прав боржника щодо повернення майна у ліквідаційну масу банкрута);
- [Постанова](#) ВП ВС від 06.07.2022 у справі 914/2618/16 (висновки щодо витребування майна боржника як ефективного способу захисту похідного інтересу **заставного кредитора**);
- [Постанова](#) КГС ВС від 26.09.2023 у справі 904/637/22 (904/3477/22) (зроблені висновки про витребування майна боржника, як **ефективного способу захисту прав кредитора** на повернення майна до ліквідаційної маси).

1

2

3

4

5

ПРОПОЗИЦІЇ:

Шляхом внесення відповідних змін до КУзПБ здійснити нормативне визначення прямого (однорівневого) механізму для ефективного захисту прав кредиторів з повернення до ліквідаційної маси майна боржника, яке було відчужено стороною договору з боржником третім особам, - а саме:

- визначити у КУзПБ **право кредитора подавати до суду позови про недійсність правочинів та повернення (витребування) майна боржника** від третіх осіб на стадії розпорядження майном чи у ліквідаційній процедурі.

1

2

3

4

5

ЗДІЙСНЕННЯ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО ПОВНОГО ТА ДОСТОВІРНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОГО СТАНОВИЩА БОРЖНИКА

Чинний на сьогодні Порядок проведення аналізу фінансово-господарського стану суб'єктів господарювання щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства (затв. Наказ Міністерства юстиції України 10.09.2020 № 3105/5), - фактично відсилає до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства (затв. Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 N 14 (у редакції наказу від 26.10.2010 N 1361), - які **не оновлювались з 2010 року**.

Питання стало ще актуальніше з прийняттям **постанови КГС ВС від 30.11.2023 у справі №907/935/21**, згідно з якою саме арбітражний керуючий має готувати аналіз фінансово-господарської діяльності боржника, бо це його прямий обов'язок згідно з КУзПБ.

[Постанова КГС ВС від 10.08.2023 у справі 904/8850/14](#) - суд зазначив вкотре: саме детальний аналіз фінансового становища банкрута у поєднанні з дослідженням підстав виникнення заборгованості боржника перед кредиторами у справі про банкрутство, дозволить ліквідатору банкрута виявити наявність чи відсутність дій засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі керівника боржника щодо доведення до банкрутства юридичної особи (висновок викладений у постановках Верховного Суду від 30.10.2019 у справі №906/904/16, від 02.09.2020 у справі №923/1494/15, від 24.02.2021 у справі №902/1129/15 (902/579/20)

1

2

3

4

5

ПРОПОЗИЦІЇ:

Необхідно нормативно визначити та закріпити мінімально необхідний **перелік заходів та дій арбітражних керуючих** під час підготовки аналізу фінансово-господарської діяльності боржника. Встановити обов'язок арбітражного керуючого надати обгрунтований висновок про діяльності боржника **за весь період ведення господарської діяльності** для отримання належного доказу, що показував би динаміку та причини, які призвели до стану неплатоспроможності.

1

2

3

4

5

Правові висновки Верховного Суду сформовані за участю АТ КБ “ПриватБанк”

СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО

Щодо фродаторності договорів, спрямованих на відчуження боржником його майна:

- Постанова КГС ВС від 06.10.2022 у справі № 904/624/19

Визначено сутність підвищеного стандарту доказування у справах про банкрутство:

- Постанова КГС ВС від 22.12.2022 у справі № 910/14923/20

Щодо ознак фродаторності договорів боржника, укладених з “дружніми” боржнику кредиторами, Постанови ВС КГС:

- від 16.02.2023 у справі № 910/14918/20 (910/17720/21),
- від 02.03.2023 у справі №910/15232/20 (910/18130/21),
- від 23.03.2023 у справі №910/15232/20 (910/18169/21),
- від 25.05.2023 у справі №910/14918/20 (910/17697/21),
- від 30.01.2024 у справі №904/3153/22 (904/4344/22)

СПРАВИ ПРО НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ

Закриття провадження у справі про неплатоспроможність без прощення боргів із застосуванням судового контролю за процедурою неплатоспроможності в розрізі недобросовісної поведінки боржника, Постанови КГС ВС:

- від 25.08.2021 у справі №925/473/20;
- від 16.12.2021 у справі №910/8306/20.

Щодо тлумачення поняття “член сім’ї” в розумінні положень ч. 5 ст. 116 КУзПБ, які є спеціальними по відношенню до ст. 3 Сімейного кодексу України:

- Постанова КГС ВС від 22.09.2021 у справі №910/6639/20

Щодо підвищеного стандарту доказування грошових вимог кредиторів за розписками:

- Постанови КГС ВС від 06.04.2023 та від 17.08.2023 у справі №911/1856/21.

Приклади протидії недобросовісним боржникам у процедурах неплатоспроможності, Постанови КГС ВС:

- від 16.05.2023 у справі № 916/1885/22,
- від 29.06.2023 у справі №910/4793/21,
- від 24.08.2023 у справі № 916/1580/21,
- від 07.12.2023 у справі №902/986/21.

1

2

3

4

5